

Мирјана Мариншек Николић

ПРИЧА О УДВОЈЕНОЈ СЛИЦИ

Шта мислите када посматрате неку слику? Свиђа вам се тајновитост. Слутим да и утисак који оставља *Двоструки* (или троструки) *Њорџеј* Фриде Кало, крије тајну која се на том платну може опипати. Та слика, правила ми је друштво много година, пратећи ме на далеким путовањима. И током свих тих година, нисам пропустила да се питам: какво значење она носи? То јест, колико од доживљаја ове слике остаје заробљено на страницама које исписујем? Пре него што то она исприча, желела сам да то испричам ја.

Главе које лебде меланхоличног погледа час нестају, час се појављују. Када слику посматрате из једне визуре, не види се једна Фрида, она коју сликарка воли. Када слику гледате искоса, не види се друга Фрида, њен алтер его који она одбацује. О чему се ту ради, Кало? Знам шта ћеш ми одговорити: “Невидљиво претвори у видљиво“. Слика испуњена надреалистичким значењем не настаје на штафелају. Није ли она исто тако стварна као и платно одозго постављено? Без чврстог је тла. И ништа више. Као у авионској кабини. Хоризонти су из ове перспективе, на одстојањима од ока. Има их колико и висина, са којих се открива да су време, људи и простор повезани. Приземљењем. А онда петоструко-чулни утисци чекају у реду. И ево ме, у граду *Сијудад*, прелазим погледом по палати на Главном тргу у намери да откријем линију хоризонта. Ту је торањ катедрале, мало даље авенија нових Кортесових кућа. Километри шпанског китњастог рококоа. Несносне врелине. И папагаји који у то доба дана коначно ућуте.

Када се по плочницима распе сунце боје олова, улице *Сијудад Мексика* опусте као бунар.

Једног ужареног поподнева, наслонила сам се на нека стара масивна врата тамнозелене боје. Да би ме затим, две гиздаве ритуалне

ношње, на опшивеним фигурама из *Чиайаса*, немо увеле у кућу. Наравно да сам је препознала. Била је то кућа *Фриде Кало* на углу улица *Лондрес* и *Аљенде* бр. 52, у *Којоакану*. Плава кућа.

Кажу да је чаробњак или архитекта *Huan O`Gorman* осмислио Риверину и Фридину кућу, да би приватни простор мале Фридине *Casa Azul*, заштитио зидовима *йайиуа*. Двориште, које заузима највећи део земљишта, је врт у кући. У њему цвеће на јарко обојеним зидовима обликује линије концентричних кругова. Сваки следећи је све интензивнијих мириса и боја. Изван зидова, откривам да на једном крају тог пустињског дворишта расту у хармонији и палме и кактуси. Угледах и *мексичку ајаву*; кеј алојево дрво! Небо, застрто перјем пауна. Посматрам *Плес на сунцу* под дрвећем *Шоколайла*. На језику науатл, најпознатије биљке Новог света. То је свет *Фриде К.* И браон тушем исцртаних грана, чокота и лишћа који ничу из једне велике браон табле - погађате - чоколаде! Под *йайиуом*, шта би друго до - *шоколайил*. Пијуцкам *ready to go* заслађено-браон чоколадасту-текућину.

Подне. Ђурликање *кецала*, из крлетке окачене изнад галерије с прозорима, је утихнуло. Из унутрашњег дворишта ходнички, покривени керамичким плочицама, ритуално уводе у атеље и собе са све четири стране света. Врата су отворена иако не куцам.

То је било као улажење у кућу, у коју се одсутна власница за тренутак враћа. У овом простору кроз сваки детаљ, у бојама плочица у кухињи, књига, збирки из преколумбовске уметности, митолошких фигурина, хаљина и накита, проговара Фрида. Као у свом дневнику, који ће бити објављен десетак година касније. Утисак њеног присуства у кући био је готово мистично опипљив. Коначно сам упознала Фриду.

- Да ли вам се допада ова црно-бела копија слике? учинио ми се познатим неки женски глас, неке девојке одевене у *йончо* преко сукње с хиљаду жипона, безмало сомнабулно привиђење једне од *Две Фриде*. Упита ме: "не знам да ли сте ви Госпођо за то, да погледате и њено изворно дело"?

Ах, опростите, моје извињење тој аури ониричког, да, *Си* и...прелазимо у музејски простор савремене уметности. Осећа се нека тајна на овој слици, главе које лебде меланхоличног погледа час нестају, час се појављују. Многе речи нису читке. Плавичастосиви акварел, као и потези црвеним и зеленим тушем стварају необичан ефекат. Двоструки или троструки портрет *Две Фриде*? Можда ме је ова загонетка подстакла, двадесет година касније, да се копијом ове слике, ослободим старог маштања: своје имагинације у доживљају стварности. Као резултат тога, настале су странице романа *Три Фриде*. Још увек нисам сигурна да ли је и стварност сама по себи нестварна? А и Фрида.

- Живите ли ви госпођице у Плавој кући? - питам потом девојку у пончу, а она: “можете ли да замислите да је она, тј. Фрида-ја? “. И додаје: “два, кажу не служи ничему, три је прави број“.

Наставља да тражи оно што је желела да ми покаже. Фотографија коју је држала, била је као и њен смешак: наизменично треперење духа и заводљивости. Упитала сам је када су је фотографисали. Упутила ми је онај *бесџијални* смешак кротитељке змија. Тек тада се удостојила да ми каже:

- *Si...arriba...Tú*. Да...арива...Ти. То је Фрида Кало.

Личила је на неку веома стару слику, та фотографија, тако беспрекорно очувана. Приказивала је Фриду као да је скорашња. Њена тамна и глатка кожа, одударала је од прилично неугледног упоришта на који се наслањала. Њен поглед, из профила, оборен је, скривен. Своје тело изложила је погледу посматрача, али је њен стидљив поглед у суштини крије и штити. Фотографија је држала моју пажњу усредсређену на порекло две (или три) Фриде, умножавајући их до у недоглед. Као слику удвојене себе. Оне стварне, али и оне друге, коју срећем током путовања.

Као у лавиринту... У њему све почиње и све се завршава... Из њега излазе они који пронађу Аријаднину нит. Проласком кроз лавиринт, ослобађа се и побеђује, одлази на велика, бескрајна путовања кроз лик близак своме. Откривају се мисли и осећања која симболизују само биће, његове тајне слојеве, кроз неми језик говора. Као *алџер еџо*, као игра таме и светла, откривања и скривања, писање је слично одразима у огледалу. Одсликавам себе, ону стварну, саткану од речи, али и ону другу, саткану од слика умножених Фрида. Све је почело када сам слику хтела да сместим... где? На зид? Не. Моје слике не настају на штафелају. Спаковане у речи, *Три Фриде* су импресија подударности у следу идентитета самог себе, упркос самом себи.

“Најтегобније је“, пише Муњос Молина, “у нашем идентитету поднети шта други мисле о нама“. Представљањем себе, кроз визуелни јаук *Yo soi la desintegracion* (ја сам дезинтеграција), Фрида представља свет. У нестајању. Аутопортрет тежи да победи смрт. Фрагменти тела су свуда: анатомски уобличен мозак на насловним странама часописа и кулинарских рецептура, главе на логотипима корпорација, срца у *Бенейоновим* и *Штарковим* рекламама... Сликари, перформери, сајберкултуролози, бодиартисти, откривају тела, отварају тела, везују тела, чворују тетиве, исецају органе, тетовирају мождане вијуге. Све то скупа чини да је оличење симбола - можда оличење симптома? Времена, у коме *личносћ* постаје непрепознатљиво биће у свету ове мање-више безличне планете. Удвојена слика напokon, постаје одговор Фриде *Огледалу које узвраћа*.